RubenWillaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Zeveneken-Dorp 43-45
(Lochristi, Oost-Vlaanderen

Projectcode: 2018F233
Juni 2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Resultaten van het bureauonderzoek 7

1.1 Administratieve gegevens 7
1.2 Onderzoeksopdracht 9

1.2.1 Doelstelling 9
1.2.2 Onderzoeksvragen 9
1.2.3 Juridische context 9
1.2.4 Randvoorwaarden 9
1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein 9

1.3 Werkwijze en strategie 10

1.3.1 Methode 10
1.3.2 Fysisch geografische situatie 10
1.3.3 Historische context en bekende archeologie 10
1.3.4 Archeologische indicatoren 10
1.3.5 Verstoringshistoriek 11
1.3.6 Introductie tot het projectgebied 12

1.3.6.1 Ruimtelijke situering 12
1.3.6.2 Geplande werken 13

1.4 Assessmentrapport 21

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie 21

1.4.1.1 Landschappelijke situering 22
1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie 26
1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie 27
1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen 28

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis 29

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen 29
1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen 29
1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden 32
1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen 37

1.5 Synthese 40

2 Bibliografie 41
3 Bijlagen 42

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt). 8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt). 8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt). 12
Figuur 4: Gesloopte bebouwing langsheen Zeveneken-Dorp (bron: Google Streetview). 13
Figuur 5: Terrein na sloop van de bebouwing (bron: opdrachtgever). 14
Figuur 6: Foto genomen tijdens sloop (bron: opdrachtgever). 14
Figuur 7: Foto genomen tijdens sloop (bron: opdrachtgever). 15
Figuur 8: Foto genomen tijdens sloop, met zicht op oorspronkelijke kelder (bron: opdrachtgever). 15
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt). 16
Figuur 10: Riolering- en funderingsplan (bron: opdrachtgever). 18
Figuur 11: Inplantingsplan (bron: opdrachtgever). 19
Figuur 12: Doorsnede infiltratieputten (bron: opdrachtgever). 20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt). 22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt). 23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt). 23
Figuur 16: Hoogteverloop van het projectgebied, van noord naar zuid, volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt). 24
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2018 (Bron: Geopunt). 25
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op het DHMV met de waterlopen (Bron: Geopunt). .25
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..26
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). .27
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt). 28
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt). 30
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt). 30

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....31
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt). 32
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....37
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....38
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....38
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....39
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....39

TABELLENLIJST

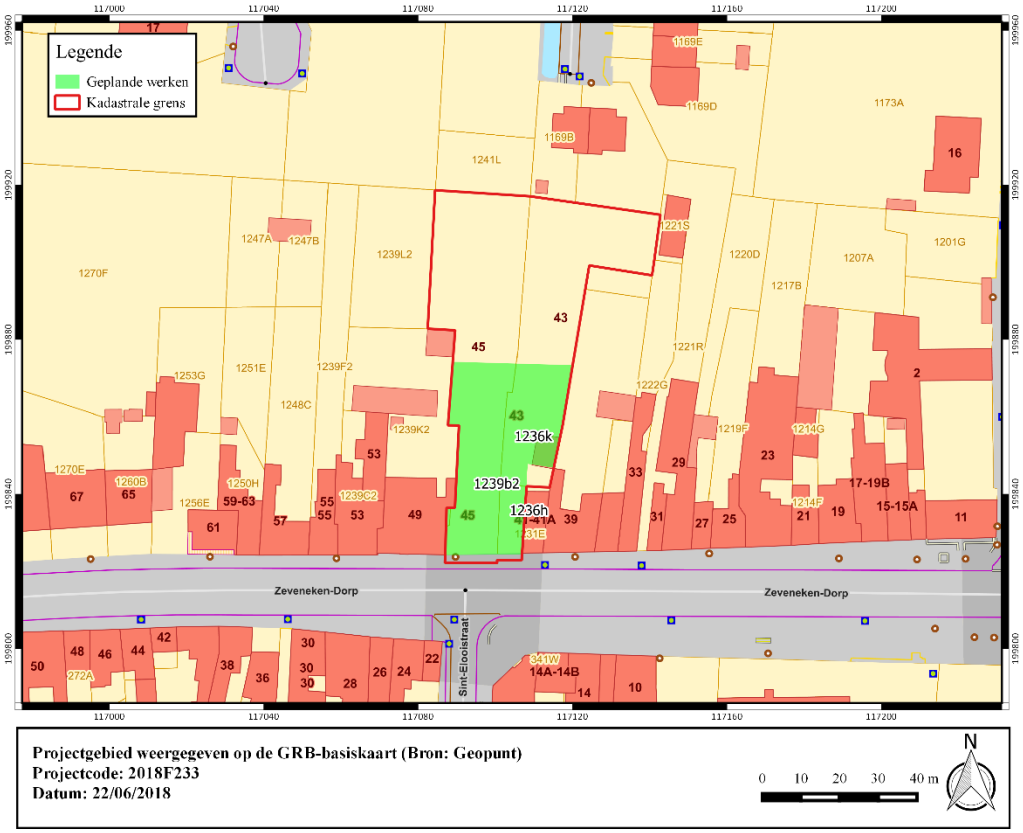
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....21

1 Resultaten van het bureauonderzoek

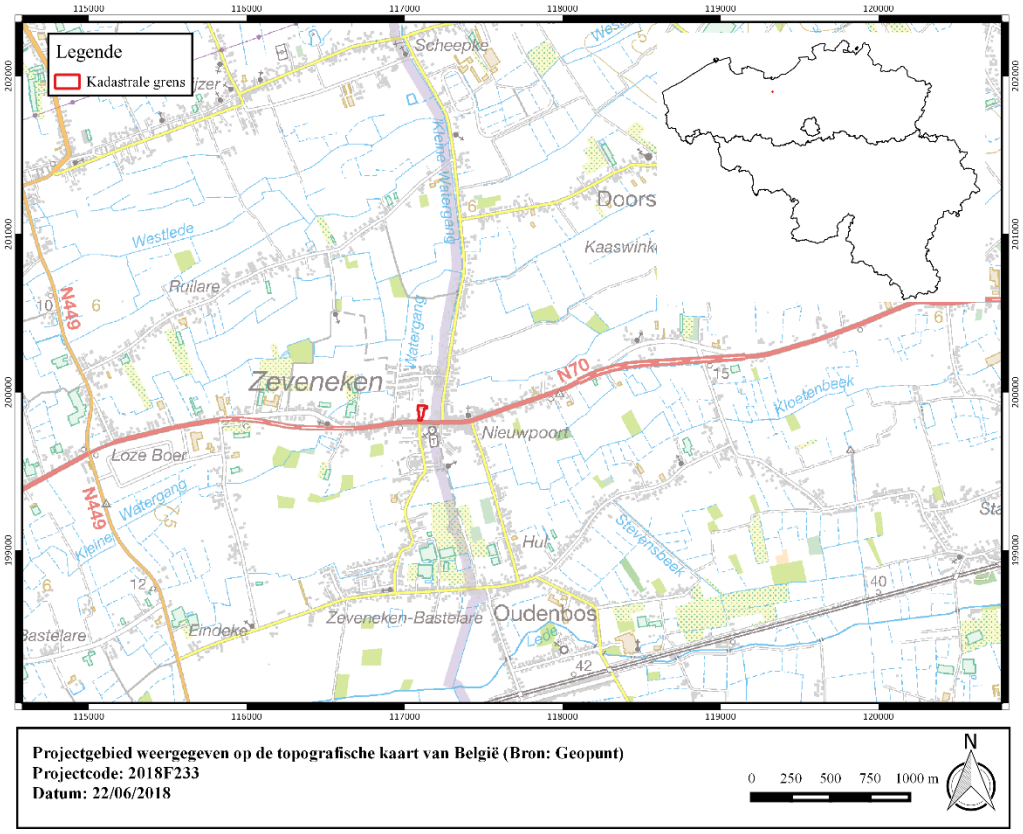
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Provincie
	Gemeente	Lochristi
	Deelgemeente	Zeveneken
	Postcode	9080
	Adres	Zeveneken-Dorp 43-45 9080 Zeveneken
	Toponiem	Zeveneken-Dorp 43-45
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 117016 Y_{min} = 199787 X_{max} = 117188 Y_{max} = 199907
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Lochristi, Afdeling 3, Sectie A, nr's: 1236h, deel van 1236k en deel van 1239b² Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt.

De totale oppervlakte van de betrokken kadastrale percelen bedraagt ca. 3192 m². De totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 1200 m².

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Zeveneken-Dorp 43-45 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed[1] geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

[1] https://cai.onroerenderfgoed.be/

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.[2]

[2] http://www.geopunt.be/

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Zeveneken, deelgemeente van Lochristi, in de provincie Oost-Vlaanderen. Zeveneken grenst ten westen aan Lochristi, ten noorden aan Zaffelare, ten oosten aan Eksaarde en Lokeren en ten zuiden vormt de Ledebeek de grens met Beervelde.

Het plangebied sluit aan bij de dorpskern van Zeveneken en grenst ten zuiden aan het wegverloop Zeveneken-Dorp / Gentse Steenweg. Ten westen en ten oosten situeert zich rijbebouwing en ten noorden open terrein.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van de betrokken kadastrale percelen bedraagt ca. 3192 m². De totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 1200 m².

Tot recent was het overgrote deel van het plangebied bebouwd en verhard. Op heden is deze bebouwing en verharding zowel bovengronds als ondergronds gesloopt. Het terrein is na de sloop reeds bouwrijp gemaakt. Onder de oorspronkelijke bebouwing situeerden zich twee kleine kelders met een gecombineerde oppervlakte van ca. 20 m².

Figuur 4: Gesloopte bebouwing langsheen Zeveneken-Dorp (bron: Google Streetview).

Figuur 5: Terrein na sloop van de bebouwing (bron: opdrachtgever).

Figuur 6: Foto genomen tijdens sloop (bron: opdrachtgever).

Figuur 7: Foto genomen tijdens sloop (bron: opdrachtgever).

Figuur 8: Foto genomen tijdens sloop, met zicht op oorspronkelijke kelder (bron: opdrachtgever).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

Ter hoogte van een zone van ca. 1200 m² plant de opdrachtgever de realisatie van een meergezinswoning met bijhorende infrastructuur.

De bodemingrepen betreffen de volgende:

Bebouwing

Het bouwen van een meergezinswoning: footprint ca. 316 m² (liftput bodemingreep tot 1,40 m-mv).
Nieuw te bouwen garages: ca. 230 m²
Fietsenberging: ca. 44 m²

De gebouwen worden aangelegd door middel van sleuffunderingen tot op voldoende draagkrachtige en vorstvrije grond. De diepte is nog te bepalen door ingenieursstudie (vermoedelijk ca. 1 m-mv).

Omgevingsaanleg

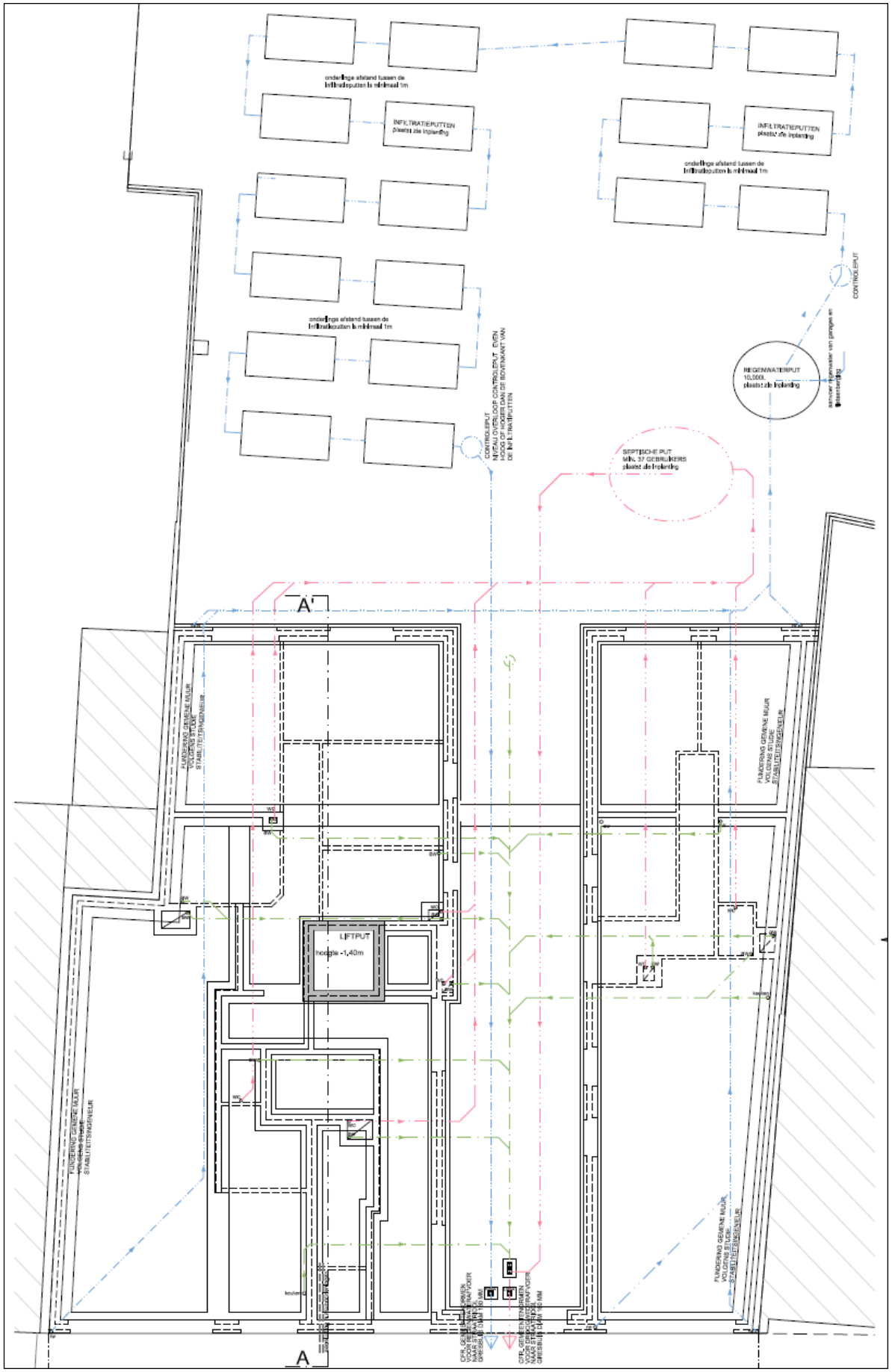
De aanleg van een wegenis richting parkeergelegenheid: ca. 350 m²

Een ruim aantal parkeerplaatsen in waterdoorlatende verharding op waterdoorlatende fundering (infiltratie op eigen terrein): ca. 120 m²

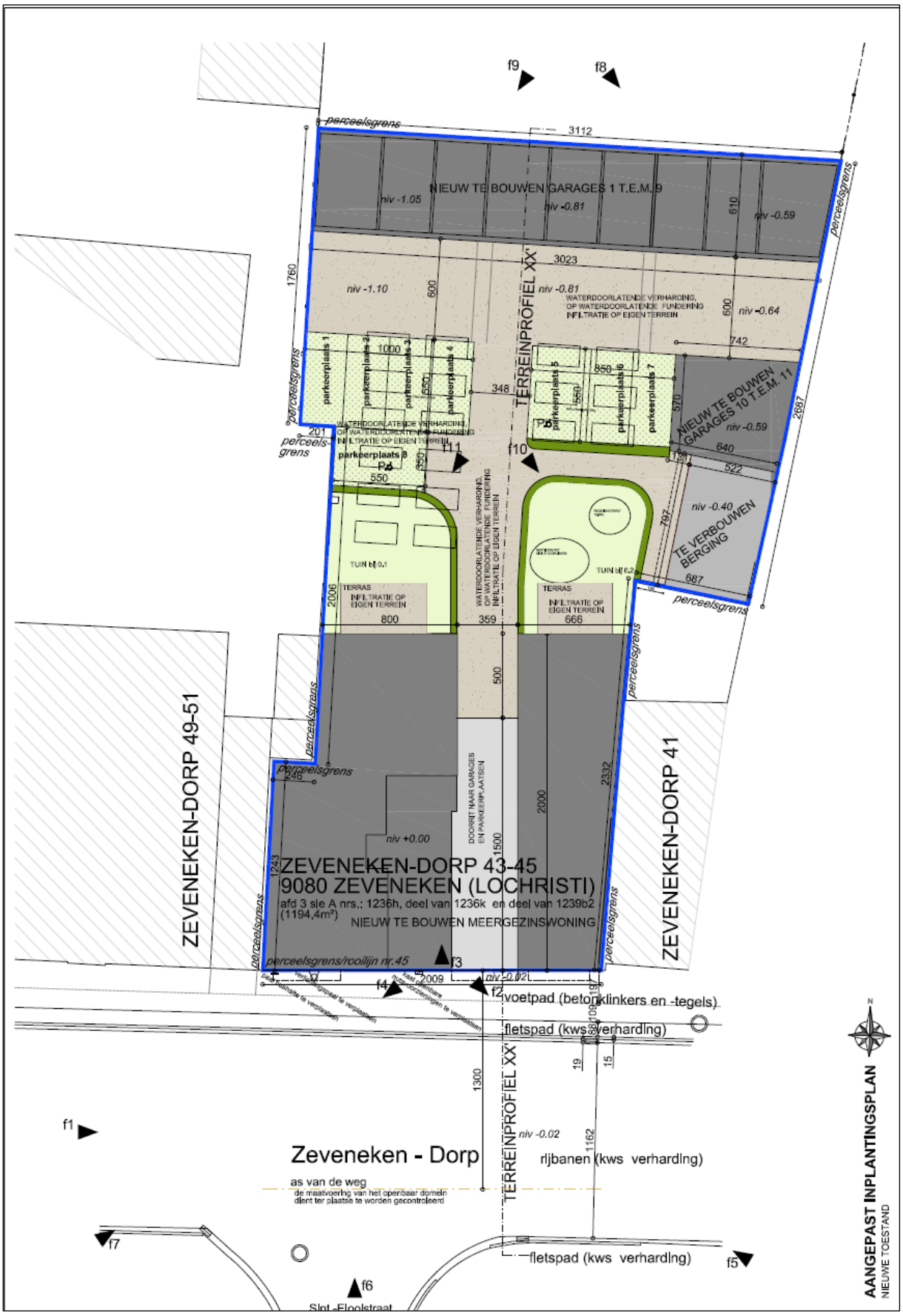
Twee tuinen: 134 m²

Ter hoogte van de parkeergelegenheden en tuinen worden infiltratieputten voorzien tot een diepte van 1 meter onder het maaiveld. (zie Bijlage – Funderingen en rioleringen).

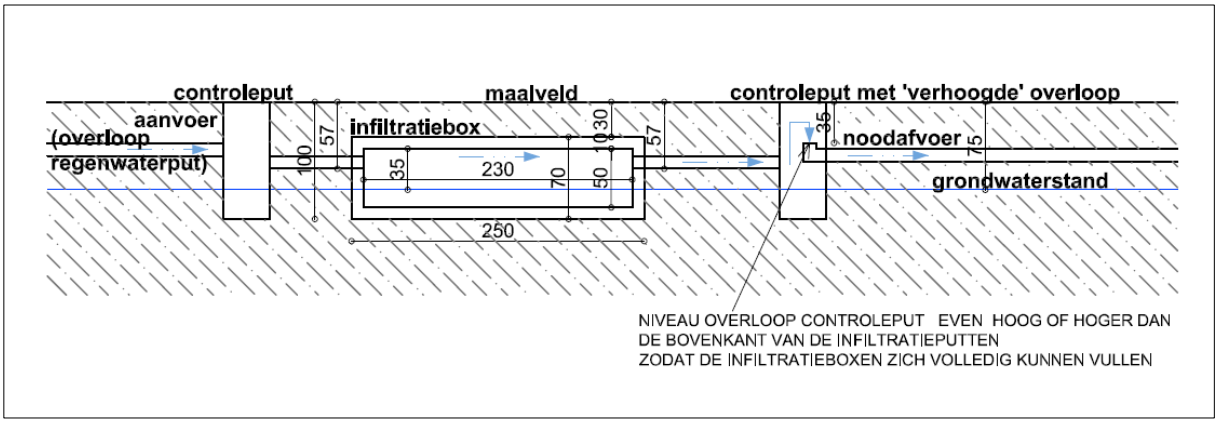
Tevens wordt een rioleringsstelsel aangelegd en een septische put en regenwaterput (10.000 liter).

Figuur 10: Riolering- en funderingsplan (bron: opdrachtgever).

Figuur 11: Inplantingsplan (bron: opdrachtgever).

Figuur 12: Doorsnede infiltratieputten (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	***Informatie***
Landschappelijke situering	Zandstreek binnen de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Ursel (Fm. Maldegem)
Quartair	Type 3: fluviatiele afzetting/eolische afzetting
Bodemtypes	OB
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	Hoogte tussen ca. 6,5 en 7,5 m TAW
Hydrografie	Bekken van de Gentse kanalen (deelbekken: Moervaart) Waterlopen: Klein watergang

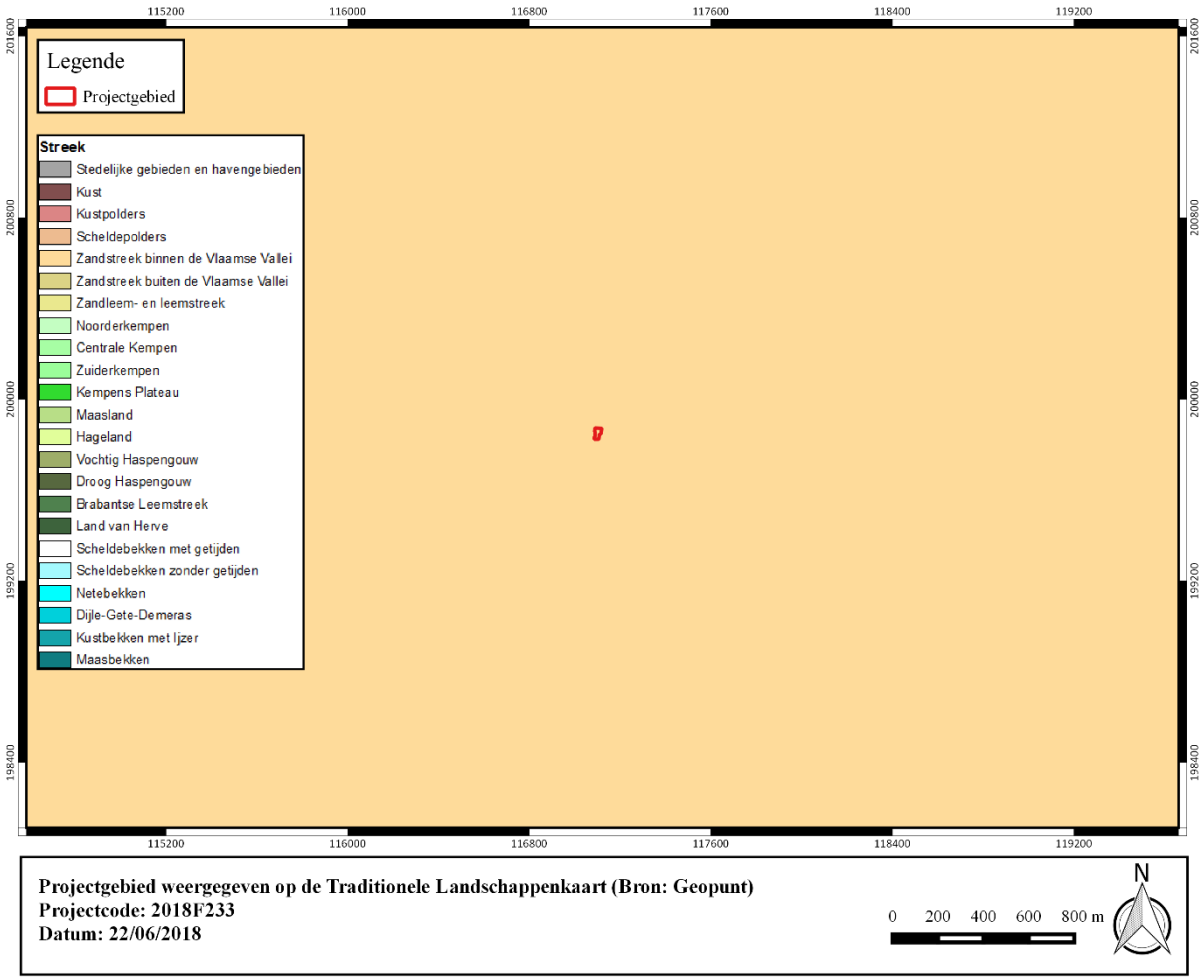
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksgebied is gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei en is gekenmerkt door een relatief vlak reliëf.

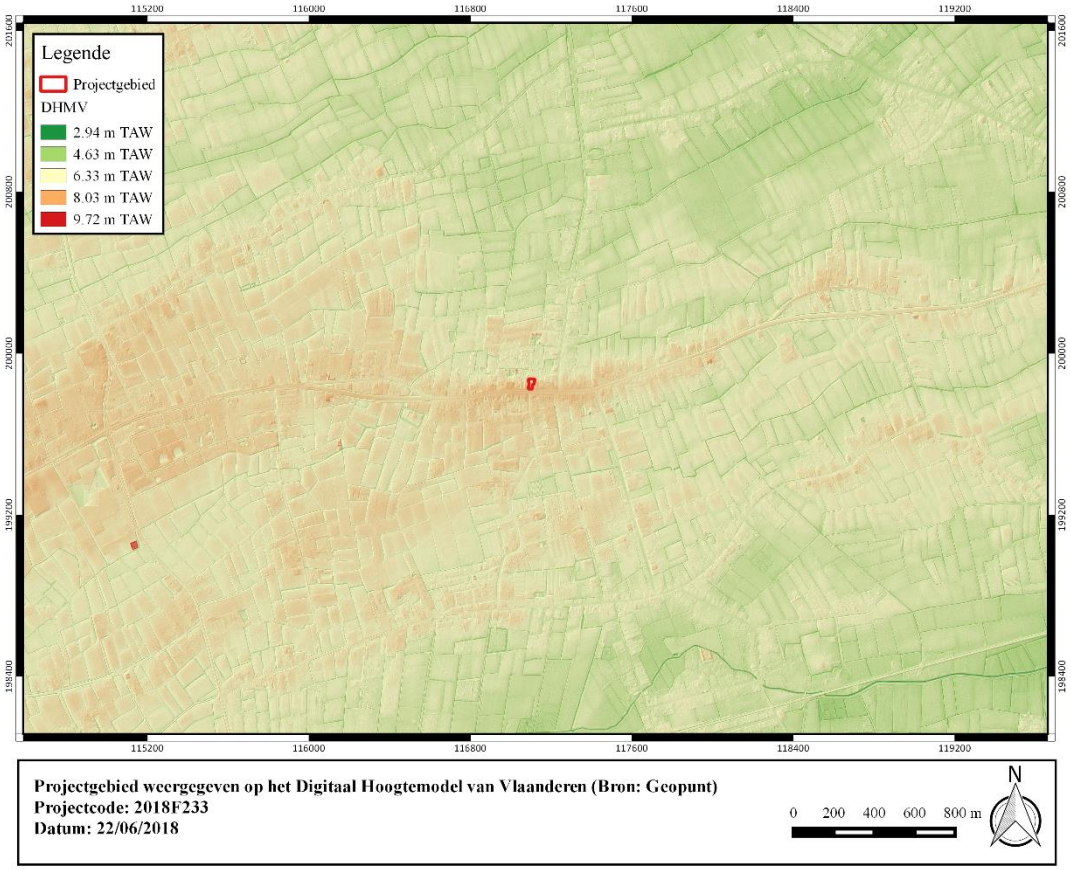
Op het DHMV is te zien dat de ruime omgeving doorsneden wordt door een ruim aantal perceelgreppels. Het projectgebied zelf situeert zich op een west-oost georiënteerde zandrug. Het onderzoeksterrein kent een afhellend verloop van ca. 7,5 m TAW in het zuiden tot ca. 6,5 m TAW in het noorden.

De potentiële bodemerosie is niet gekarteerd voor de planlocatie. Rekening houdende met de verwaarloosbare potentiële bodemerosie aan belendende percelen kan logischerwijs worden uitgegaan van het feit dat dit ook het geval is voor het onderzoeksgebied.

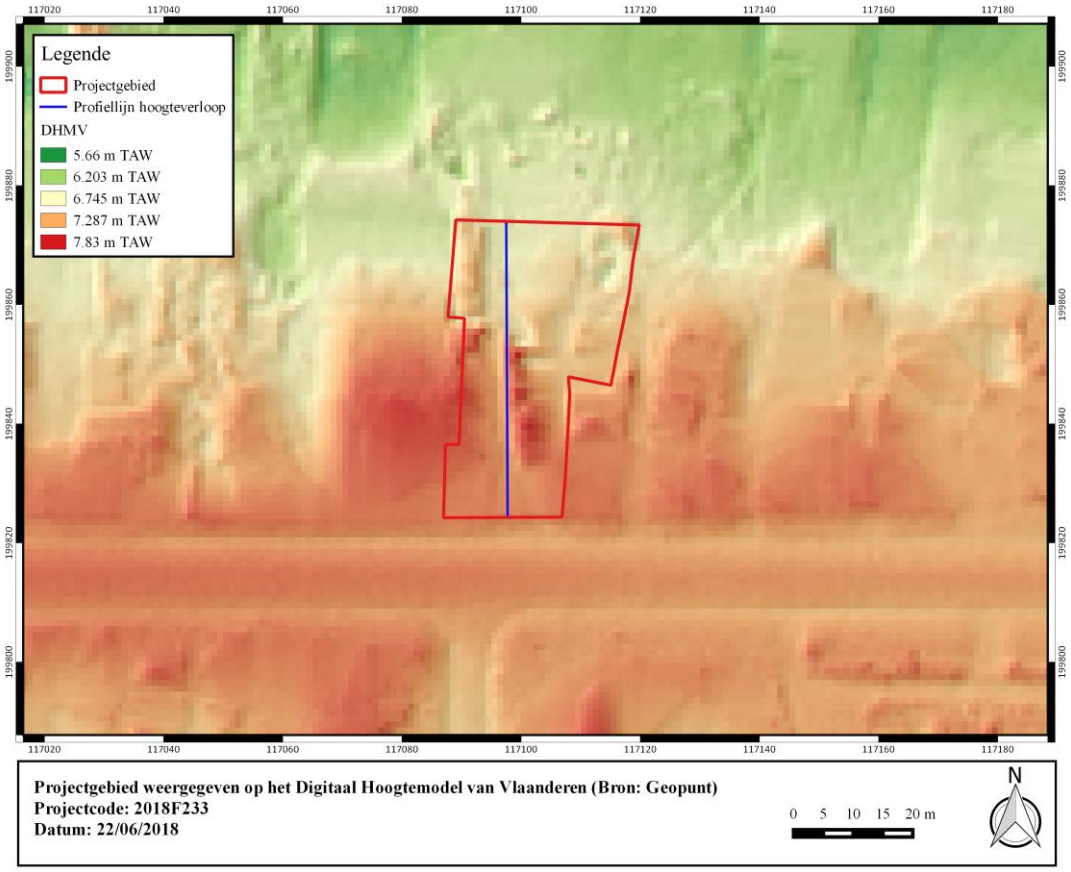
Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het bekken van de Gentse kanalen met deelbekken Moervaart. Ten noorden stroomt de Kleine watergang.

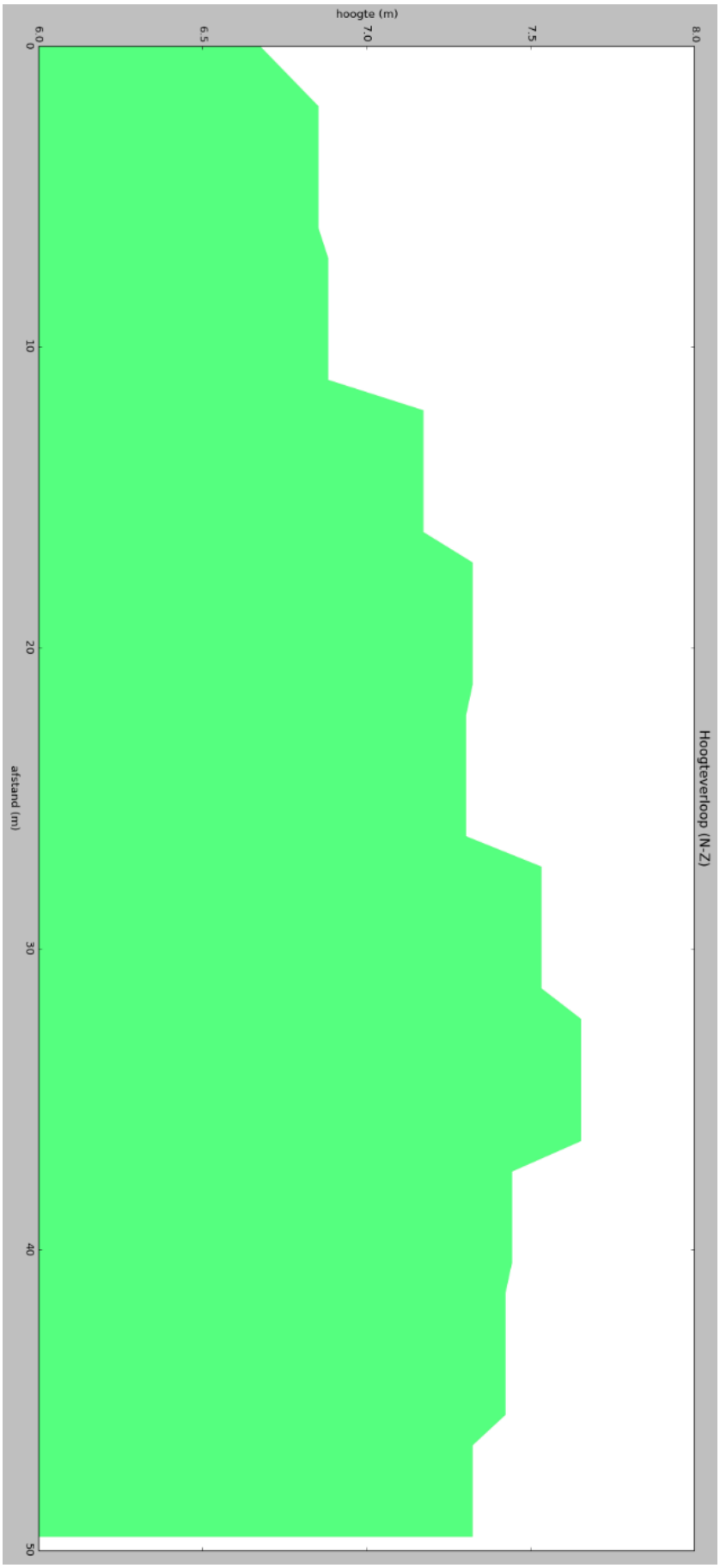
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

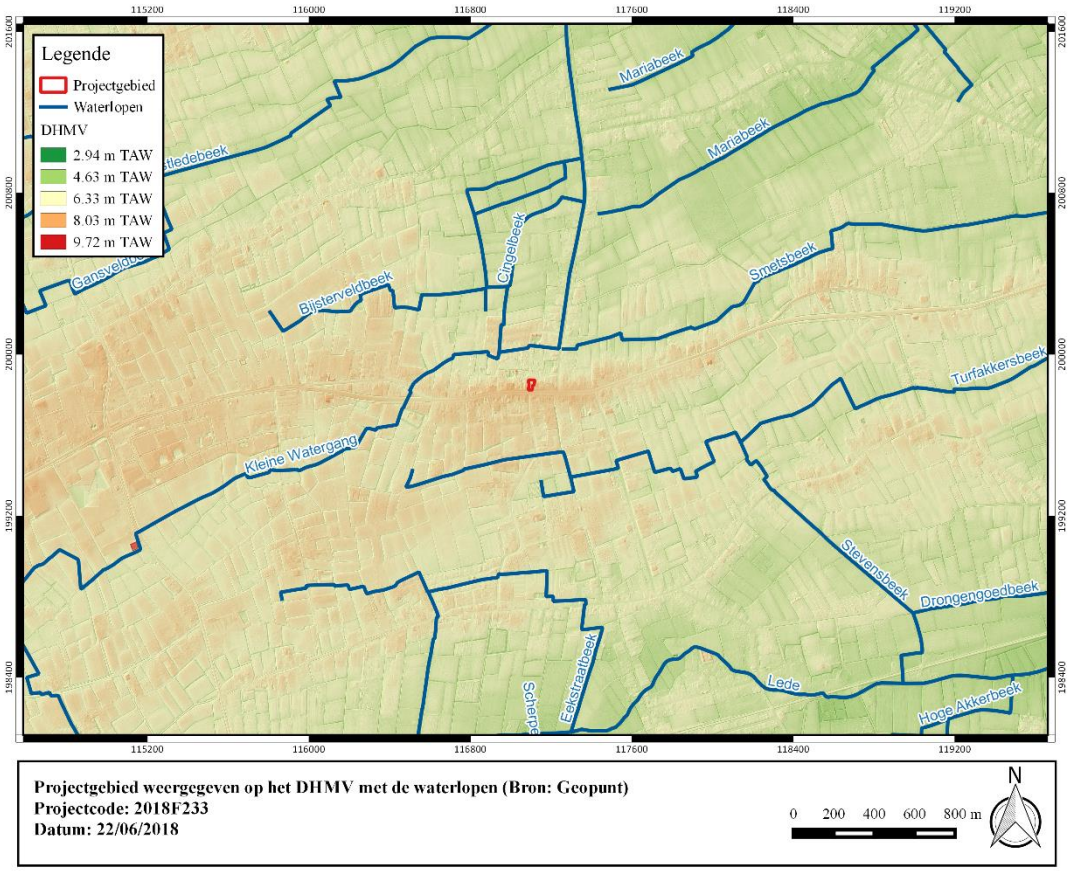
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 16: Hoogteverloop van het projectgebied, van noord naar zuid, volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (Bron: Geopunt).

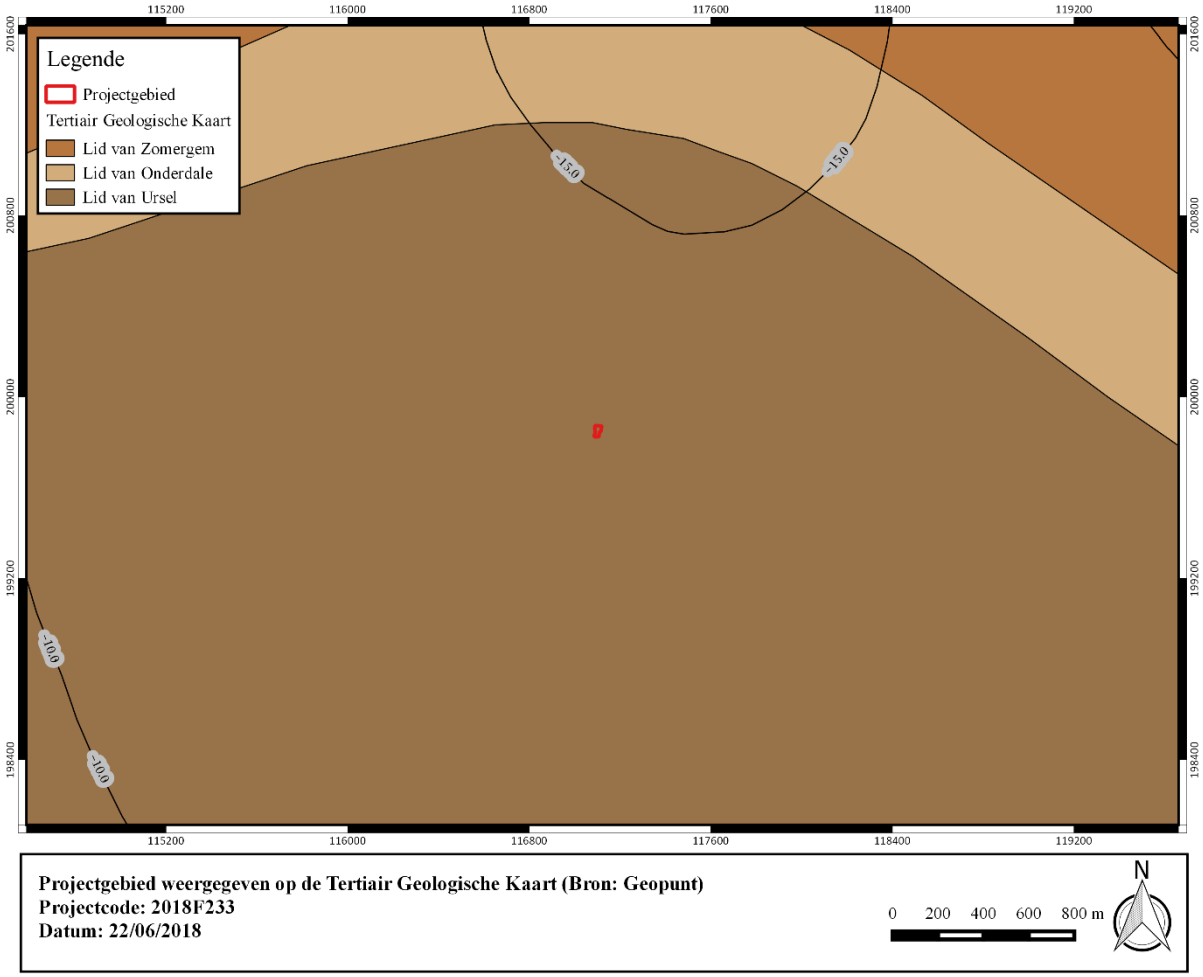
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2018 (Bron: Geopunt).

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op het DHMV met de waterlopen (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

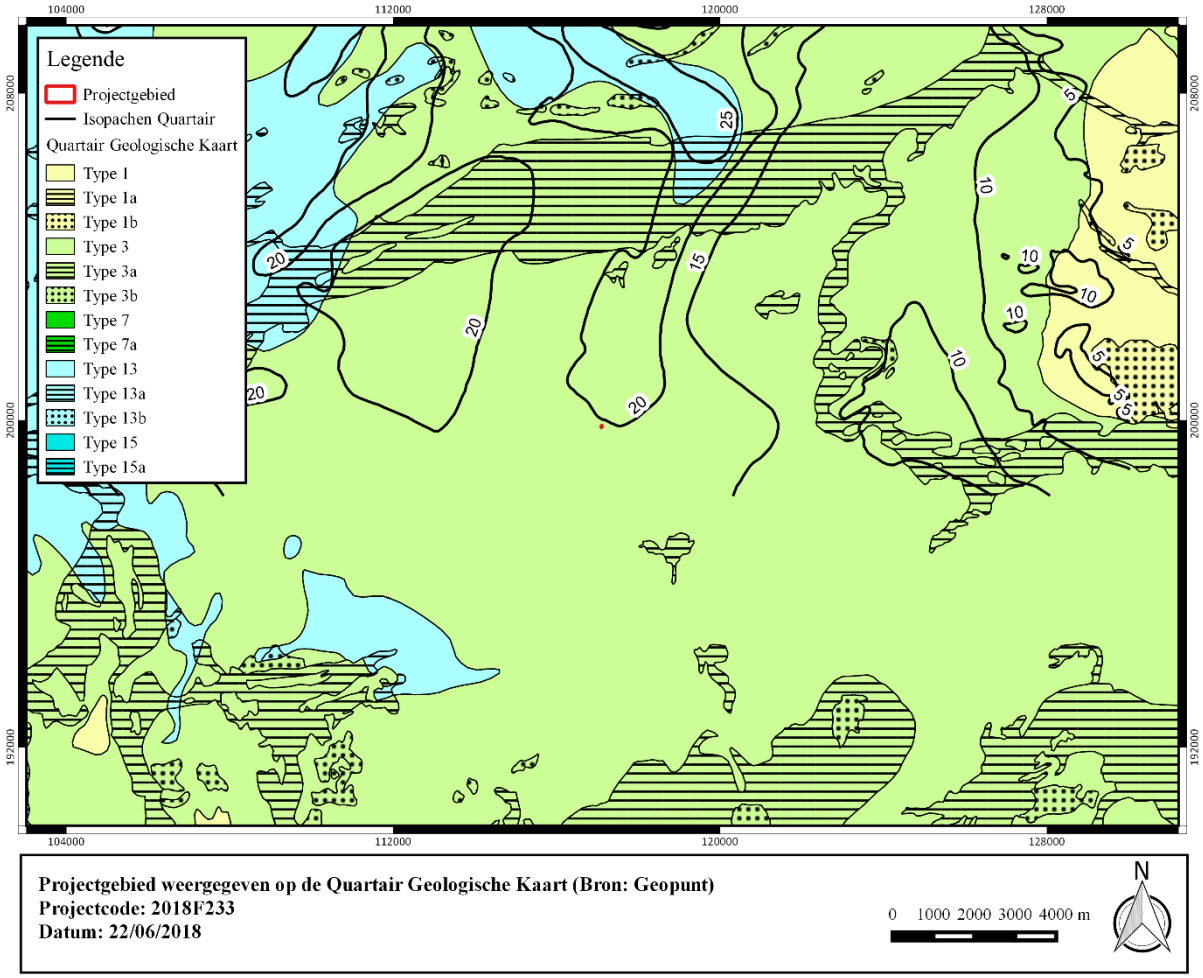
Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Ursel** (Formatie van Maldegem). De Formatie van Maldegem bestaat uit afwisselingen van mariene zanden en kleien afgezet onder invloed van eustatische zeespiegelschommelingen. Het Lid van Ursel is een homogene grijsblauwe zware klei die niet kalk- of fossielhoudend is. De klei wordt lokaal uitgebaat voor de baksteenindustrie.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

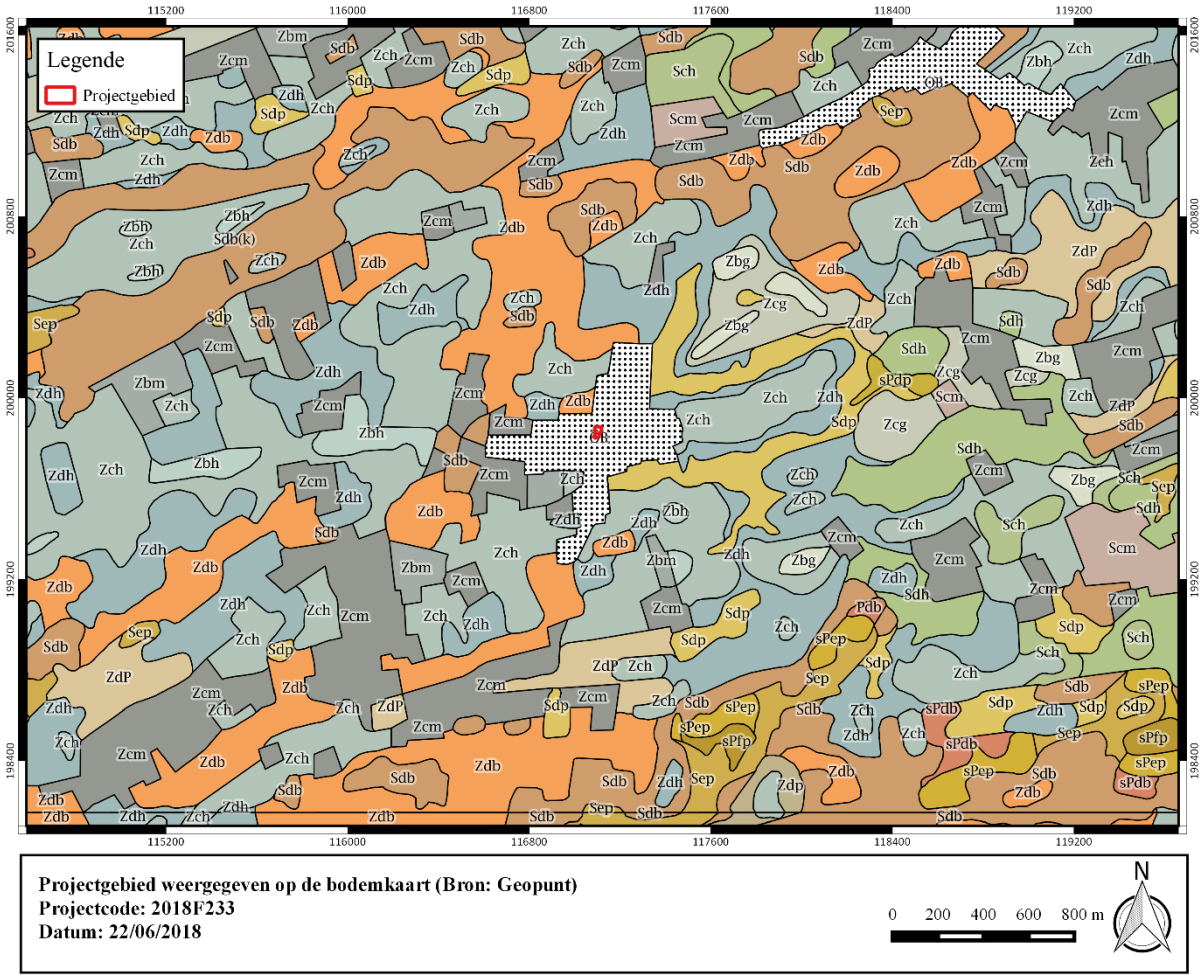

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Rondom het projectgebied zijn zandgronden, matig droog tot matig nat aanwezig met structuur B horizont tot Post-Podzols. In het zuidoosten zijn enkele plaggenbodems aanwezig.

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De vroegste vermelding van Zeveneke is als Seveneken in 1239. Etymologisch zou dit verwijzen naar ‘plaats waar zeven eiken staan’. Het dorp behoorde aanvankelijk tot het boscomplex ten noordoosten van Gent, begrensd door Lokeren. De regio van het plangebeid behoorde tot het domein van de nederzetting Achtene, dat door de Heilige Amandus in de 7e eeuw werd aangekocht voor de door hem gestichte Sint-Baafsabdij. Het ontstaan van Zeveneke vormt allicht het sluitstuk van een ontginningsbeweging door voornoemde abdij. De typische straatdorpsvorm zou wijzen op een systematische nederzetting na ontginning.

Tot het eind van het Ancien Régime bleef Zeveneken deel uitmaken van de Sint-Baafsheerlijkheid die met de afschaffing van de Sint-Baafsabdij in 1559 overging in handen van het bisdom Gent. Afgezien van de dorpskern aan de Antwerpse Steenweg bij de grens met Lokeren is de oudste bewoning te vinden aan enkele oost-west verlopende straten met hun gelijknamige oude wijknaam, namelijk van noord naar zuid de Oude Veldstraat (zie Zaffelare), Ruilare en Bastelare.

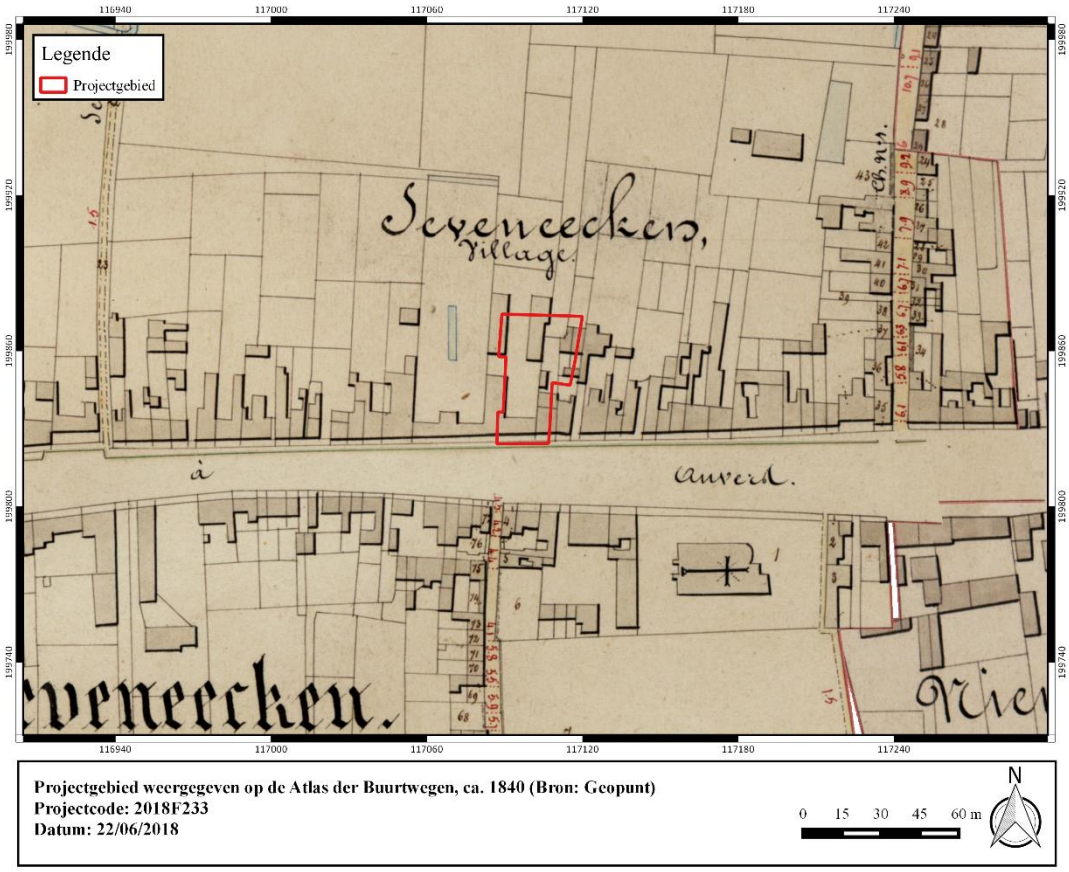
1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart geeft bebouwing weer binnen de contour van het plangebied. Deels worden tuinpercelen aangesneden. Het verloop van de wegenissen Zeveneken-Dorp en Hoekstraat zijn duidelijk waarneembaar. Het onderzoeksterrein situeert zich binnen de dorpskern van Zeveneken. Precies ten noorden situeert zich een omwalde site.

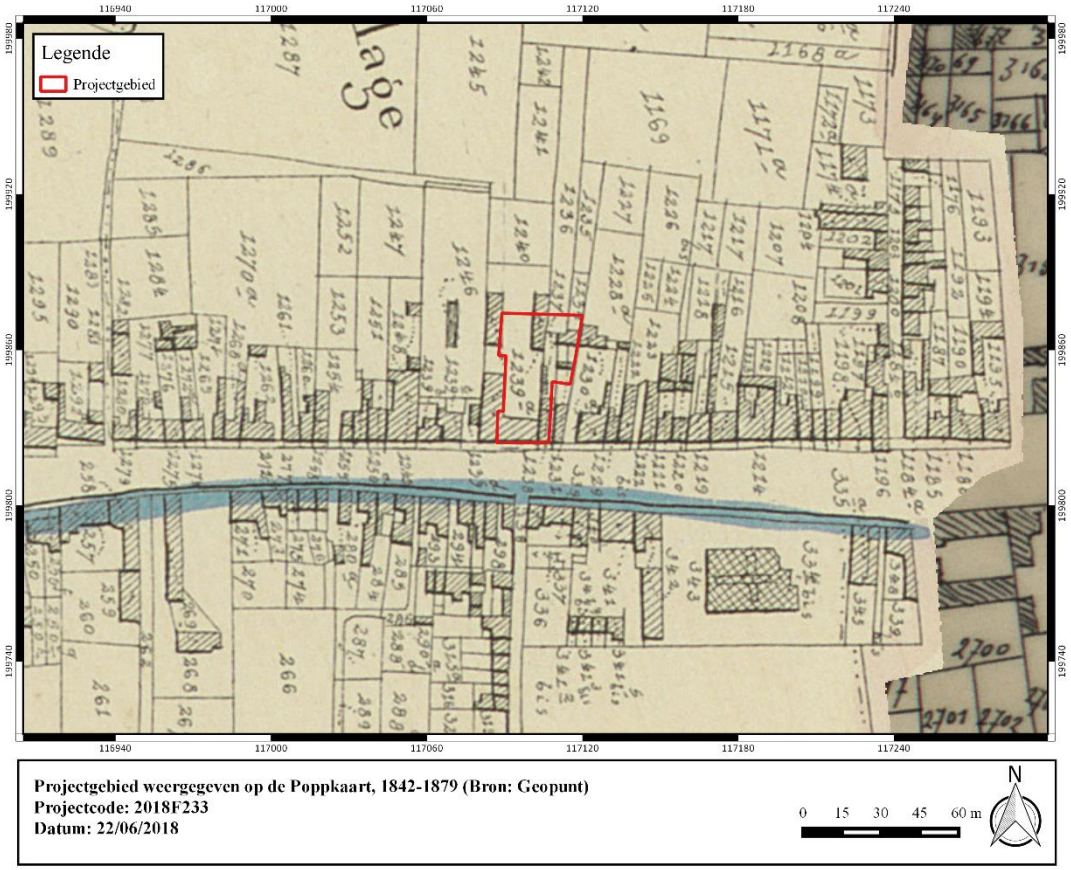
De 19e eeuwse cartografische indicatoren geven tevens bebouwing weer binnen de contour van het onderzoeksterrein.

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

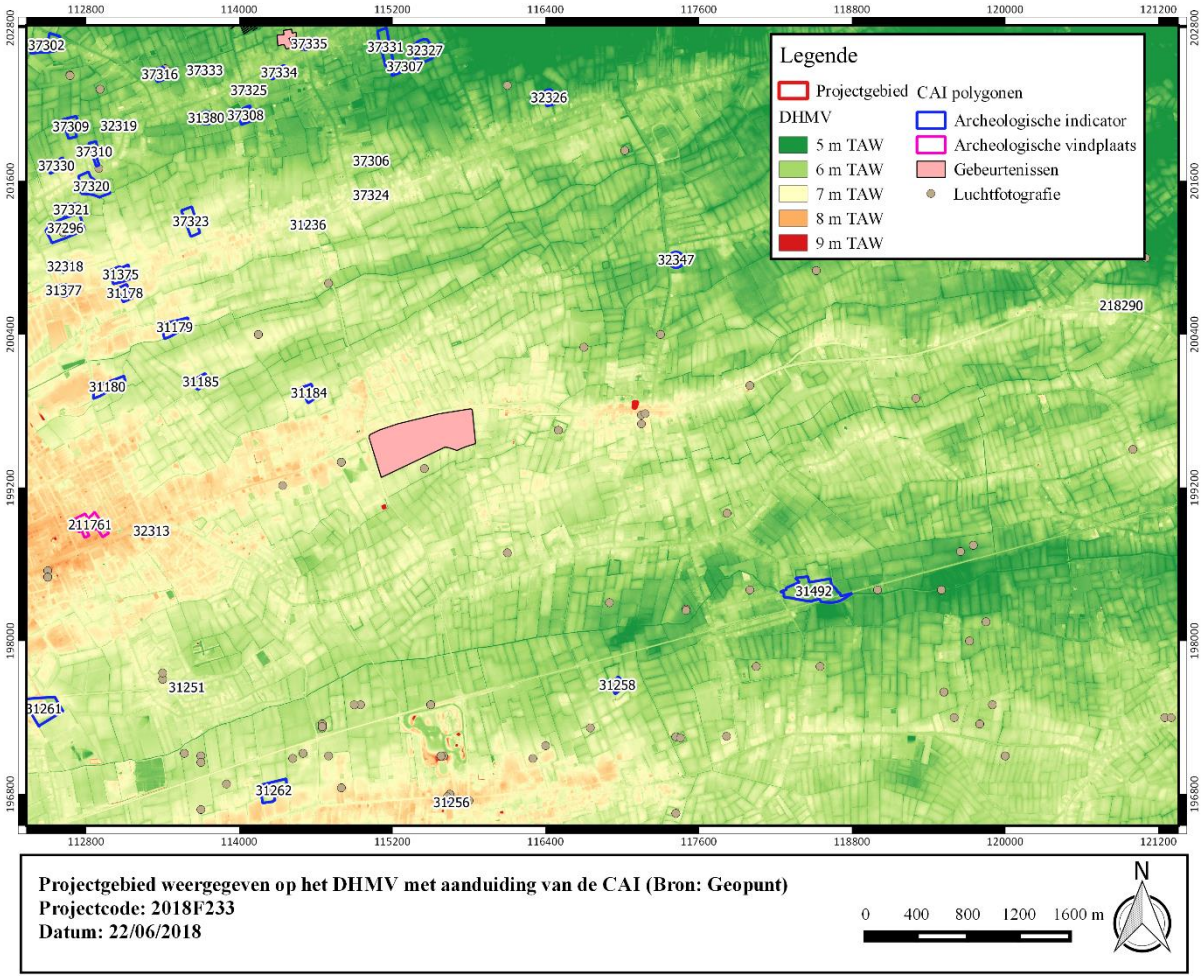
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied en de ruime omgeving zijn quasi geen archeologische vindplaatsen gekend. De gekende waarden betreffen in hoofdzaak cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne infrastructuur. Anderzijds werd bij veldprospecties geconcentreerd ten noorden van de dorpskern van Lochristi materiaal uit de steentijden en de middeleeuwen gerecupereerd. Proefsleuvenonderzoeken enkele kilometer ten westen en ten oosten van het plangebied (CAI 211761 & CAI 218290) hebben geen resultaten opgeleverd buiten restanten van vroegmoderne en subrecente landindeling. Naar alle waarschijnlijkheid reflecteert de schaarste aan gekende vindplaatsen een gebrek aan onderzoek en niet zozeer de archeologische realiteit.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

211761	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 meter Nieuwe tijd: greppels Bron: Demoen D. 2015: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Lochristi, Dorp-Oost Fase 1, Baac Vlaanderen Rapport 126, Gent.
218290	Mechanische prospectie (2017); N: 15 meter Negatief proefsleuvenonderzoek: enkel subrecente sporen. Bron: negatief proefsleuvenonderzoek door De Logi & Hoorne bvba

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

31184	Indicator cartografie; NK: 150 meter 17e eeuw: hoeve
31185	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18e eeuw: hoeve
31236	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18e eeuw: molen
31251	Indicator cartografie; NK: 150 meter 17e eeuw: kapel
31256	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: kapel- vlakgraf 20e eeuw: Nieuwe kerk in neogotische stijl, met de oude gotische toren bewaard.
31258	Indicator cartografie; NK: 15 meter Middeleeuwen: site met walgracht
31261	Indicator cartografie; NK: 15 meter Middeleeuwen: waterburcht
31262	Indicator cartografie; NK: 150 meter

	Middeleeuwen: site met walgracht
31492	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: - na verhuis: abdijhoeve (vanaf 1259 Oudenbos genaamd), later gebruikt als kasteleinshuis - nu nog een huis overgebleven uit de verbouwing van 1558, op de plaats van de eerste abdijgebouwen - abdij
32327	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
32347	Indicator cartografie; NK: 15 meter Middeleeuwen: site met walgracht
37324	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: molen
37325	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: molen
37334	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
37335	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: kerk met kerkhof rond de kerk - vlakgraf

Veldprospecties

31179	Veldprospectie (1991); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
31180	Veldprospectie (1991); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
32326	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter Late middeleeuwen: 8-vormige gracht (dubbele omwalling): type A3aO - opper- en neerhof - castrale motte? - gedempte wal - vierkante toren op zachte glooiing in Doornikse kalksteen - verandering: bouw op neerhof, mogelijk afgebroken
37306	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal

37307	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37308	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Late middeleeuwen: waarschijnlijk heeft hier bewoning gestaan. In het landboek van 1627 wordt er echter geen melding van gemaakt. Als er al bewoning gestaan heeft, was ze dus reeds verdwenen in 1627 - prospectievondsten: 1 fragment Paffrath, 14 scherven me's grijs, 78 fragmenten rood oxiderend gebakken aardewerk, 39 fragmenten steengoed, 2 patacons, 9 pijpfragmenten, 1 beeldje in witte pijpaarde, talrijke baksteen- en dakpanfragmenten, 4 brokjes verbrande huttenleem
37331	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
31178	Veldprospectie (1991); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37296	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
37302	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37309	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37310	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37316	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37320	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37321	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
37323	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter

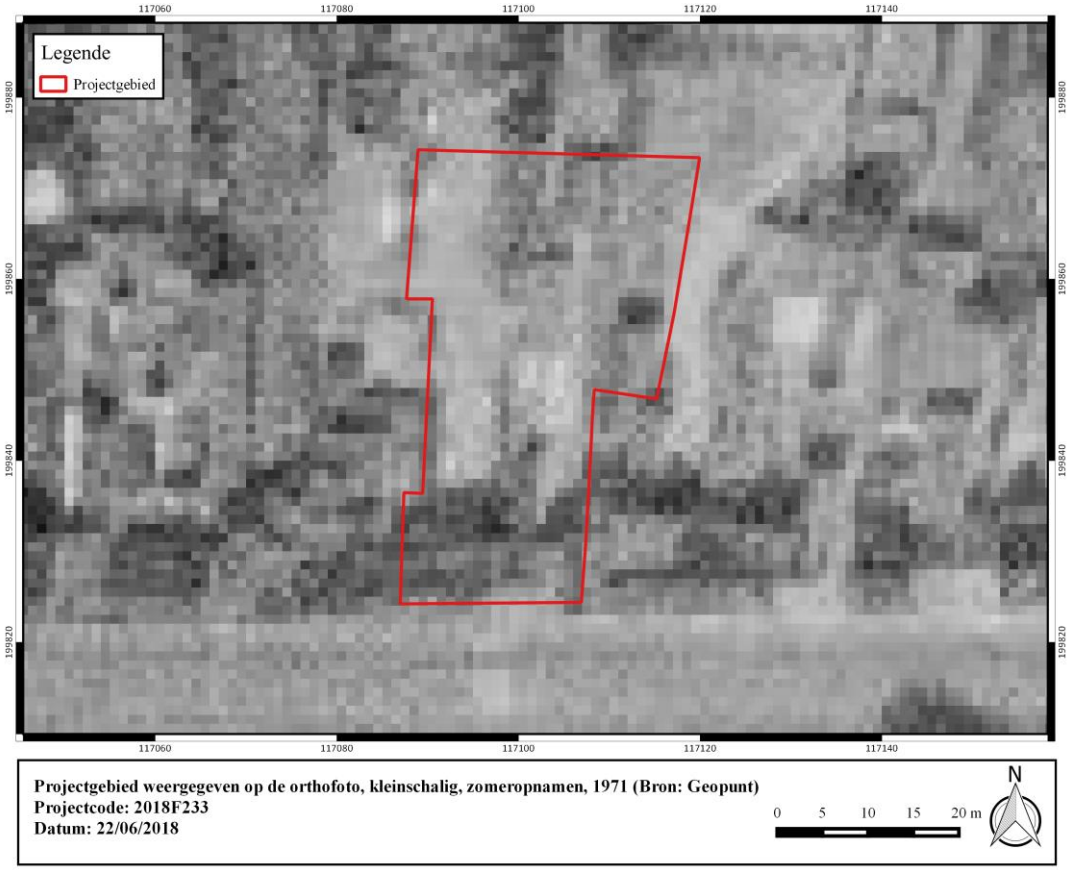
	Steentijd: lithisch materiaal
37330	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
37333	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Onbepaald

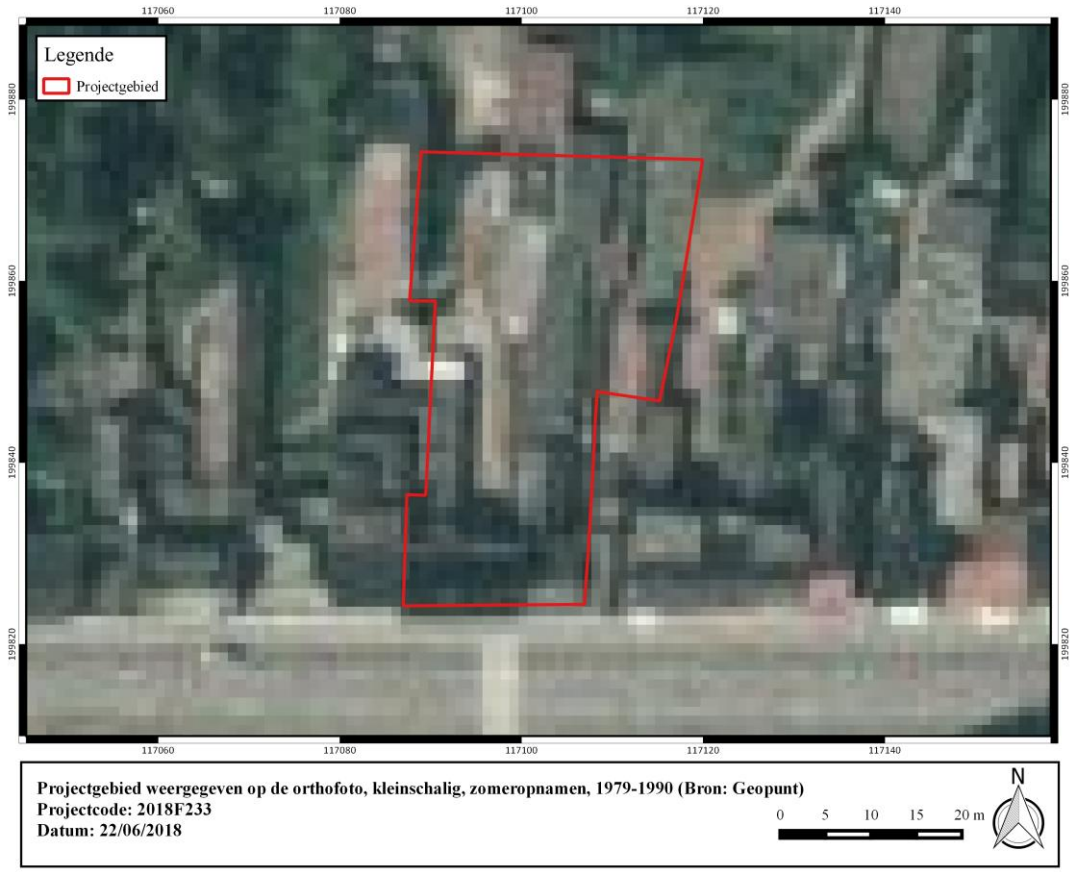
32313	Onbepaald; NK: 250 meter Vroege bronstijd: bronzen randbijl van het Arretontype
32383	Onbepaald; NK: Onbepaald Neolithicum: onbepaald Frankische periode: het lemmer van scramasax, versierd met twee strepen Romeinse tijd: fragmenten van vaatwerk en tegulae Onbepaald – paaldorp gevonden in 1905
31375	Onbepaald (1989); NK: 150 meter Middeleeuwen: site met walgracht
31377	Onbepaald; NK: 150 meter Late middeleeuwen: hoeve
32319	Onbepaald: NK: 150 meter Laat-Neolithicum: gepolijste bijl, lemmer en schrabber Metaaltijden: vroeger zou in de omgeving nog een urn zijn aangetroffen.

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

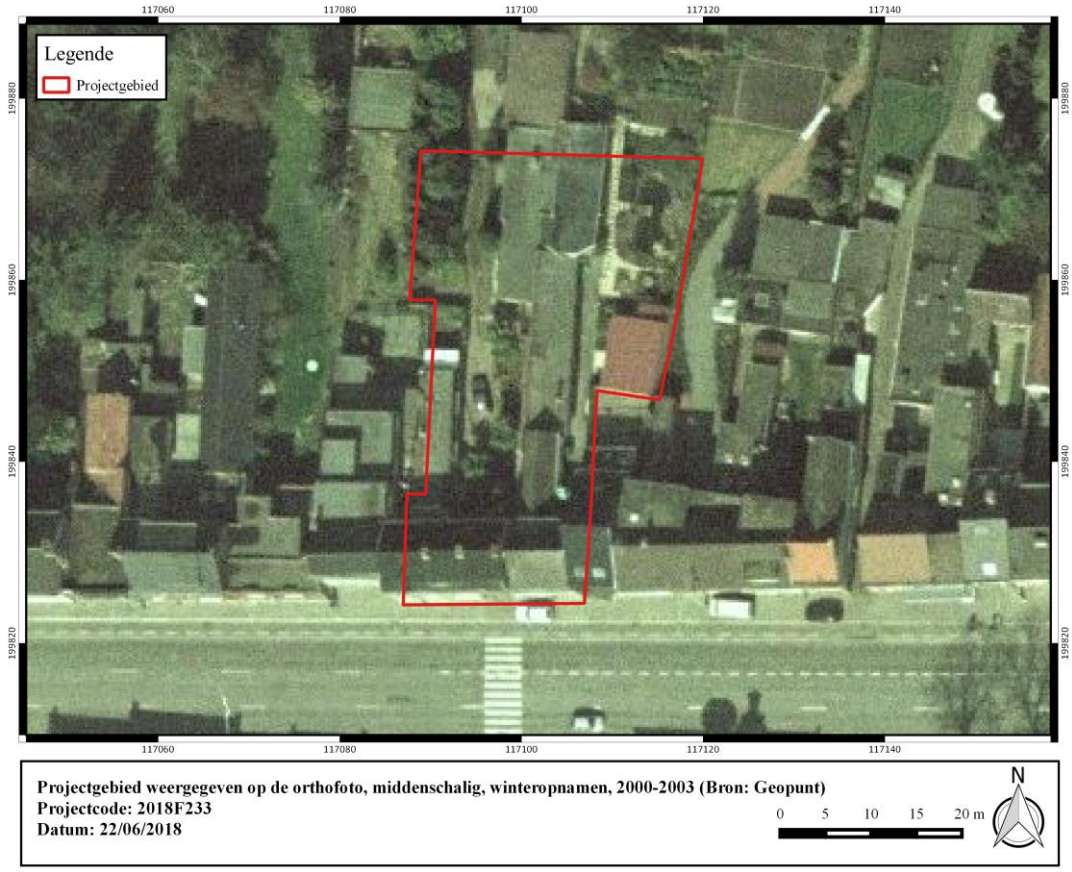
De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Tot recent was ca. 965 m² van het terrein bebouwd of verhard. Deze bebouwing en verharding is op heden verwijderd (*voor foto's van de sloop en foto's huidige toestand zie 1.3.6. Bestaande toestand).*

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant een nieuwbouwproject aan het dorpscentrum van Zeveneken, deelgemeente van Lochristi. De geplande werken beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 1200m^2. Het onderzoeksgebied was tot voor kort quasi integraal overbouwd deze bebouwing is heden reeds gesloopt.

Landschappelijk gezien is Zeveneken gelegen binnen de Vlaamse Vallei, op een oost-west georiënteerde zandrug. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van laat-Pleistoceen/vroeg-Holoceen eolisch sediment dat rust op fluviatiele afzettingen van het laat-Pleistoceen. Het sediment bestaat naar alle waarschijnlijkheid uit zand. Deze gegevens impliceren een relatief éénduidige bodemopbouw waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor.

Cartografische bronnen indiceren een ruraal karakter van de omgeving. Zeveneken heeft zich ontwikkeld als baandorp langsheen de Antwerpse Steenweg, heden de N60. De Ferrariskaart toont aan dat het terrein gelegen is binnen de historische dorpskern van Zeveneken, dat reeds zijn lineaire karakter heeft. Aan de overzijde van de steenweg is de dorpskerk aangegeven. Jonger kaartmateriaal toont een weinig gewijzigde situatie. De lintbebouwing langsheen de Antwerpse Steenweg neemt toe in densiteit, zo ook die van de bebouwing binnen de contouren van het plangebied. De orthofotosequentie geeft een quasi ongewijzigde situatie weer waarbij het terrein quasi integraal overbouwd en verhard is. Op de meest recente orthofoto is duidelijk dat de sloopwerken reeds zijn uitgevoerd en het terrein bouwrijp is gemaakt. Beide gesloopte woningen beschikten over een kleine kelder van ca. 10m². De opnames van de huidige toestand van het plangebied laten er geen twijfel over bestaan dat de reeds uitgevoerde werken een impact hebben gehad op het bodemarchief.

Op het plangebied en de ruime omgeving zijn quasi geen archeologische vindplaatsen gekend. De gekende waarden betreffen in hoofdzaak cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne infrastructuur. Anderzijds werd bij veldprospecties geconcentreerd ten noorden van de dorpskern van Lochristi materiaal uit de steentijden en de middeleeuwen gerecupereerd. Proefsleuvenonderzoeken enkele kilometer ten westen en ten oosten van het plangebied (CAI 211761 & CAI 218290) hebben geen resultaten opgeleverd buiten restanten van vroegmoderne en subrecente landindeling. Naar alle waarschijnlijkheid reflecteert de schaarste aan gekende vindplaatsen een gebrek aan onderzoek en niet zozeer de archeologische realiteit.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit sporenarcheologie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor. Er is geen verhoogde verwachting inzake menselijke aanwezigheid tijdens het mesolithicum. Hoewel de meest geschikte onderzoeksmethode conform deze verwachting een proefsleuvenonderzoek zou zijn is bijkomend terreinonderzoek niet zinvol. Het terrein is te beperkt in oppervlakte waardoor verder onderzoek niet kan leiden tot enige kenniswinst.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

3 Bijlagen

Projectcode	**2018F233**
Onderwerp	**Zeveneken-Dorp 43-45**
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	4
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Gesloopte bebouwing
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	5
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Terrein na sloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	6
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Sloopwerken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	7
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Sloopwerken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	8
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Sloopwerken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	9
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	10
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Riolering- en funderingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	11
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Riolering- en funderingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	12
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Doorsnede
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	13
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	14
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	15
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	16
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	17
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	18
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	19
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	20
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	21
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	22
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	23
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	24
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	25
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2018

Plannummer	26
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	27
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	28
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	29
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	30
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017